

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

انتشارات، شماره ۴۴۸

مبانی پایداری

تالیف:

سیمون درسنر

ترجمه:

دکتر محمود دانشور کاخکی - دکتر سیاوش دهقانیان - دکتر فرخ دین قزلی

Dresner, Simon ۱۹۶۹، سایمون، درسنر،
 مبانی پایداری / تألیف سیمون درسنر؛ ترجمه محمود دانشور کاخکی، سیاوش دهقانیان،
 فروخ دین قزلی. — مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۸۶.
 ۲۸۷ ص. — (انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۳۴۸)
 ۱۷۵۰۰ ریال
 (ISBN: 964-386-104-x)
 فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
The principles of sustainability. عنوان اصلی:
 کتابنامه: [۲۵۹] - ۲۶۳.

۱. توسعه پایدار. ۲. رشد اقتصادی — تأثیر بر محیط زیست. الف. دانشور کاخکی، محمود،
 ۱۳۳۲ - مترجم. ب. دهقانیان، سیاوش، ۱۳۱۲ - مترجم. ج. قزلی، فروخ دین، ۱۳۵۸ -
 مترجم. د. دانشگاه فردوسی مشهد. ه. عنوان.

۳۳۸/۹۲۷ HD ۷۵/۶/۵۴م ۲
 ۱۳۸۶ کتابخانه ملی ایران
 م ۸۴-۲۹۷۰۸

کتابخانه ملی ایران

انتشارات، شماره ۴۴۸

مبانی پایداری

تألیف

سیمون درسنر

ترجمه

دکتر محمود دانشور کاخکی - دکتر سیاوش دهقانیان

دکتر فروخ دین قزلی

ویراستار علمی

دکتر مهدی نصیری محلاتی

وزیری، ۲۸۸ صفحه، ۱۰۰۰ نسخه، چاپ دوم، زمستان ۱۳۸۶

امور فنی و چاپ: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه فردوسی

بها: ۲۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۹	سه تعریف از کتاب
۱۱	پیشگفتار مترجمان
۱۲	پیشگفتار و سپاسگزاری مؤلف
۱۵	مقدمه
۱۵	پایداری چیست؟
۱۷	پایداری و برابری
۱۷	مالتوس و مارکس
۱۸	تعریف پایداری
۱۹	خطر و نابرابری دو روی یک سکه هستند
۲۰	آیا پایداری شیبه سوسیالیسم خواهد بود؟
۲۳	بخش اول
۲۵	فصل ۱- پیشرفت و نارضایتیهای آن
۲۵	جنبش روشنفکری
۲۸	نظریه مالتوس در مورد جمعیت
۳۱	نقد مارکس بر مالتوس
۳۶	مری شلی و افسانه فرانکن اشتاین
۳۷	وضعیت ثابت جان استوارت میل
۳۸	بازتاب ها
۴۱	فصل ۲- از مونیر تا میدوز
۴۱	جان مونیر و باشگاه سیرا
۴۲	محیط زیست گرایی گیفورد بینکوت
۴۴	اخلاق زمین و آلدولنو بولد
۴۵	بهار خاموش راشل کارسون

۴۶سفینه فضایی زمین
۴۸هزینه های رشد اقتصادی
۴۸بمب جمعیتی
۵۰محدودیت‌های رشد
۵۱نقدی بر محدودیت‌های رشد
۵۳اقتصاد وضعت ثابت هرمان دیلی
۵۴جهان ۲۰۰۰
۵۷فصل ۳- پیدایش پایداری
۵۷کنفرانس سازمان ملل در زمینه محیط زیست انسان - استکهلم ۱۹۷۲
۵۸کوچک زیاست
۵۹جامعه پایدار
۶۱توسعه پایدار
۶۲گزارش برانددت لندن
۷۱فصل ۴- از ریو تا کیوتو و ناامیدواری های آینده
۷۱کنگره زمین
۷۱چارچوب کنوانسیون تغییر اقلیم
۷۳کنوانسیون تنوع زیستی
۷۴اعلامیه اصول جنگل
۷۴بیانیه ریو
۷۵دستور جلسه ۲۱
۷۷کمیسیون توسعه پایدار
۷۷کشورهای جنوب در UNCED
۸۰کشورهای شمال در UNCED
۸۰اهمیت UNCED
۸۱سازمانهای غیر دولتی در UNCED
۸۲مشاوره بازرگانی توسعه پایدار

۸۲	پس از ریو: خروج محیط زیست از دستور جلسه.....
۸۳	مذاکرات.....
۸۷	نفوذ آمریکا.....
۸۸	راهی به سوی کیوتو.....
۹۰	پروتوکل کیوتو.....
۹۳	کنفرانس هاگ.....
۹۶	بوش کیوتو را ترک می کند.....
۹۷	موافقتنامه بن.....
۹۸	مراکش.....
۹۸	انقباض و همگرایی.....
۹۹	چشم انداز جهانی محیط زیست.....
۱۰۰	کنگره جهانی توسعه پایدار.....
۱۰۱	بخش دوم - حال.....
۱۰۳	فصل ۵- معنی توسعه پایدار چیست؟.....
۱۰۳	مقدمه.....
۱۰۴	تعریف توسعه پایدار.....
۱۰۵	پایداری یا توسعه پایدار؟.....
۱۰۶	آشفستگی زیباشناختی.....
۱۰۷	یک مفهوم چالش پذیر.....
۱۰۸	چه نوع تعریف؟.....
۱۱۰	معنی "توسعه" چیست؟.....
۱۱۲	توسعه انسانی.....
۱۱۴	الگوی آسیای شرقی.....
۱۱۷	آیا ثروت مادی خوشبختی می آورد؟.....
۱۱۹	فصل ۶- توجه به پایداری در اقتصاد.....
۱۱۹	مقدمه.....

۱۲۱	تعریف پایداری
۱۲۳	چرا "بهینه بودن" مورد نظر نیست؟
۱۲۷	پایداری و بقاء
۱۳۲	فضای زیست محیطی
۱۳۸	انتقاد از مفهوم فضای زیست محیطی
۱۴۰	عدم مصرف گرانی
۱۴۲	هیچ چیز مانند یک نهار رایگان نیست
۱۴۳	مالیات اکولوژیکی
۱۴۴	اصلاحات در مالیات اکولوژیکی
۱۴۵	اجرائی کردن اصلاحات مالیات اکولوژیکی
۱۴۹	حرکت فراتر از حالت بهینه
۱۵۰	آیا گزینه دیگری وجود دارد؟
۱۵۱	اصلاح مالیات اکولوژیکی و فضای زیست محیطی
۱۵۴	آیا به رشد اقتصادی نیاز داریم
۱۶۰	سبها و سوسیالیسم
۱۶۵	فصل ۷- قیمت گذاری بر سیاره
۱۶۵	مقدمه
۱۶۶	قیمت گذاری بر سیاره
۱۶۸	پرسش مربوط به برابری
۱۷۴	تنزیل
۱۷۵	ارزش منابع طبیعی
۱۷۶	پول به عنوان یک معیار اندازه گیری
۱۷۸	اقتصاد رفاه
۱۷۹	ارزیابی احتیاطی
۱۸۱	تحلیل هزینه - سود و پایداری
۱۸۵	فصل ۸- اخلاق پایداری

۱۸۵	مقدمه
۱۸۶	مطلوبیت یا انصاف؟
۱۸۹	برابری میان نسلها
۱۹۳	زندهایی برای آینده؟
۱۹۸	لیبرالیسم و پایداری
۲۰۴	سوسیالیسم و پایداری
۲۰۷	بخش سوم- آینده
۲۰۹	فصل ۹- پایان پایداری؟
۲۰۹	مقدمه
۲۱۰	عصر جدید
۲۱۵	مرگ سوسیالیسم
۲۱۷	پایان یک چیز
۲۱۸	پایان تاریخ
۲۲۵	پایان سوسیالیسم
۲۳۷	پایان پیشرفت
۲۴۴	جهانی سازی یا محلی گرایی؟
۲۴۶	پایداری و محدودیتهای کنترل
۲۴۷	سیاستهای پس از سوسیالیسم
۲۴۹	راهی به سوی پایداری
۲۵۱	آیا گزینه دیگری وجود دارد؟
۲۵۲	در مورد انعکاس پذیری چه کاری انجام دهیم؟
۲۵۳	پایان پایداری
۲۵۹	منابع
۲۷۱	کتابشناسی
۲۷۷	فهرست اختصارات
۲۷۹	واژه نامه

سه تعریف از کتاب

کتاب مبانی پایداری با فصاحت و بلاغت بسیار، موضوعات عمیق تر پایداری را به شیوه‌ای توضیح می‌دهد که برای یک خواننده غیرمتخصص، ملموس و جالب است.

^۱ *فصلنامه حیات فرهنگی*

اثر حاضر مجموعه‌ای از مطالب تازه و جدید، ... بسیار کامل است که رویدادهای مهم را توصیف، اصطلاحات لازم را معرفی و دیدگاه‌های گوناگون را خلاصه می‌کند.

^۲ *کلین اسلیت*

این کتاب مجموعه‌ای است جذاب، پر از اطلاعات و گاهی اوقات هم نامربوط که به قله‌های ناهموار و اراضی باتلاقی و پایداری اشاره می‌کند، بنابراین کتاب درس‌ر^۳ این شایستگی را دارد که از سوی دانشجویان، دست اندرکاران و فعالان توسعه پایدار مورد استفاده قرار می‌گیرد.

^۴ *تیم جکسون؛ پروفیسور توسعه پایدار، دانشگاه سوری*^۵

1 - Cultural survival Quarterly

2 - Clean Slate

3 - Dresner

4 - Tim Jackson

5 - Surrey

پیشگفتار مترجمان

توسعه اقتصادی، اجتماعی و فناوری در سطح جهانی از یکسو و مصرف بیش از اندازه منابع طبیعی و تخریب روزافزون محیط زیست از سوی دیگر موجب به وجود آمدن تفکر پایداری شده است؛ امروزه بحث پایداری جای خود را در میان بسیاری از علوم باز کرده و لزوم کاربرد و استفاده صحیح و عاقلانه از منابع طبیعی و حفاظت از محیط زیست توسط نسل حاضر و انتقال آن به نسلهای آینده همگان را بر آن داشته تا با نگاهی جدی به بررسی این موضوع پردازند.

سیمون درسر نویسنده کتاب مبانی پایداری که مورد تشویق و تحسین بسیار قرار گرفته با هوشمندی و درایت به تعریف مفهوم پایداری پرداخته و اراء و نظریات دانشمندان پیشین و حال را در زمینه پایداری و توسعه پایدار با یکدیگر مقایسه کرده و با دیدی انتقادی و فلسفی یکایک آنها را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده است، و مترجمان کتاب مورد بحث را که در سه بخش و ۹ فصل تنظیم شده با آگاهی از اهمیت مقوله پایداری و رعایت اصل امانت داری و بدون کم و کاست ترجمه کرده اند. کتاب حاضر می تواند مورداستفاده دانشجویان، دانشگاهیان، سیاست گذاران، دست اندرکاران محیط زیست، توسعه پایدار و سایر علاقه مندان قرار گیرد. با تمام دقتی که در ترجمه و ویرایش این کتاب به عمل آمده، در عین حال نمی تواند عاری از خطا باشد، لذا هرگونه راهنمایی و پیشنهاد در خصوص ترجمه، می تواند مترجمان را در بهبود کیفیت چاپهای بعدی یاری دهد.

در پایان بر خود وظیفه می دانیم از همکاری معاونت و مدیریت محترم پژوهشی دانشگاه و سایر همکاران در حوزه معاونت پژوهشی و ویراستاران محترم علمی و ادبی کتاب صمیمانه تشکر و قدردانی کنیم. همچنین از مسئولان محترم چاپخانه دانشگاه فردوسی مشهد که ما را در چاپ و انتشار این کتاب یاری داده اند نیز سپاسگزاریم. از زحمات سرکار خانم پروین عابدیان که امور مربوط به حروفچینی و صفحه آرایی این کتاب را به عهده گرفتند نیز قدردانیم.

مترجمان - پائیز ۱۳۸۴

پیشگفتار و سپاسگزاری مؤلف

در هنگام بروز تخریب های سریع زیست محیطی، پایداری یکی از مهمترین مسائلی است که جهان امروز با آن روبرو شده است. آیا می توان یک جامعه پایدار را ایجاد کرد؟ مفهوم آن چیست؟ چه کاری باید در این مورد انجام دهیم؟ چگونه می توان تغییر عمیقی ایجاد کرد و همه چیز را سازماندهی نمود. این کتاب مستقیماً^۱ به این پرسشها می پردازد. به خوبی به مسائل عمیقتر می پردازد به شیوه ای که جهت متخصصان ملموس و جالب باشد و موارد زیر را در بر می گیرد:

- توسعه تاریخی مفهوم پایداری

- مباحثی در مورد چگونگی دستیابی به آن

- موانع سر راه پایداری و دیدگاههای مربوط به غلبه بر آنها.

این کتاب که به شیوه ای روشن و خواندنی نگاشته شده است، مستلزم اطلاعات قبلی در این زمینه نیست و برای دانشجویان، دانشگاهها و فعالان عرصه توسعه پایدار بسیار ارزشمند است. سیمون درسنر^۱، پژوهشگر گروه زیست محیطی موسسه مطالعات سیاستگزاری در لندن است.

کتاب حاضر بر اساس پژوهشهای اینجانب در دوره دکتری در دانشگاه ادینبورگ^۲ است که از سوی مرکز مشاوره پژوهشهای اقتصادی و اجتماعی^۳ مورد حمایت مالی قرار گرفته است. مايلم از اساتید راهنمایم، رابین ویلیامز^۴ و تونی کلایتون^۵ (در حال حاضر در دانشگاه جزایر) به خاطر راهنمایی و تشویق در طی مراحل مطالعاتی تشکر کنم. همچنین سپاس ویژه خود را به خاطر پیشنهاد این عنوان در دوره دکترا و تشویق های بعدی جهت چاپ این کتاب، به وی تقدیم می کنم.

این پژوهش شامل مصاحبه هایی با ۱۲ نفر از افراد دست اندرکار در مسائل مورد بحث می باشد. بسیاری از کسانی که نامشان در متن ذکر نشده است، راهنمایهای ارزشمندی در اختیار من

1 - Simon Dresner

2 - Edinburgh

3 - Economic and Social Research Council

4 - Robin Williams

5 - Tony Clayton

6 - West Indies

گذاشتند. من مدیون تمام افراد مصاحبه شونده هستم که آنقدر بخشنده بودند که زمان و اندیشه های خود را در اختیار من گذاشتند.

سیاسه‌های من تقدیم افراد در A SEEP Europe می‌شود که مرا در هلند کمک کردند. از جکی رادیک^۱ به خاطر کمک و راهنمایی در خلال حضور من در کمیسون توسعه پایدار در نیویورک سپاسگزارم. همچنین از پراتاب چاترجی^۲ به خاطر کمک و راهنمایی او در طی مدت زمان حضور در واشنگتن دی. سی.^۳ سپاسگزارم.

مدت زمان طی شده از انجام پایان نامه دکتری تا چاپ این کتاب طولانی و سخت بوده است. مایلم از افراد بسیاری تشکر کنم. ناچل گیلبرت^۴ پشتیبانی بسیاری کرد و راهنمایی‌های ارزشمندی در زمینه کتاب کرد. رانگار لوفستد^۵ هم توجه انتشارات ایرتسکن^۶ را به چاپ جلب کرد. استوارت پارکینسون^۷ و کتی بگ^۸ هم اطلاعات سودمندی در زمینه مذاکرات اقلیم در اختیار من گذاشتند. استوارت، راهنمایی، پیشنهادها و تشویق‌هایی در مورد چاپ کتاب داشت که من بسیار سپاسگزارم.

در انتشارات ایرتسکن، از جانانان سینکلر-ویلسون^۹، پاسکال متام^{۱۰}، اندرو لاک^{۱۱}، ویکتوریا باروز^{۱۲}، فرانس مکدرموت^{۱۳} و آکان لیندر^{۱۴} به خاطر راهنمایی‌ها و پیشنهادها سپاسگزارم. در پایان از والدین و همسرم آفرودیت^{۱۵} بخاطر حمایت‌ها، تشویق‌ها و کمک‌هایشان سپاسگزارم، این کتاب را به آنها تقدیم می‌شود.

-
- 1 - Jackie Roddick
 - 2 - Pratap chatterjee
 - 3- Washington D.C
 - 4 - Nigel Gilbert
 - 5 - Rangar Lofstedt
 - 6 - Earthscan
 - 7 - Stuart Parkinson
 - 8 - Katie Begg
 - 9 - Jonathan Sinclair – Wilson
 - 10 - Pascal Mettam
 - 11 - Andrew luek
 - 12 - Victoria Burrows
 - 13 - Frances Mac Dermott
 - 14 - Akan Leander
 - 15 - Afrodita

مقدمه

چرا باید به نسل آینده توجه کنیم؟ نسل آینده تا کون چه کاری برای ما انجام داده اند؟
گروچو مارکس^۱

پایداری^۲ چیست؟

مفهوم پایداری نقطه مرکزی مباحثات زیست محیطی بوده است. هرگاه از یک مساله زیست محیطی در رسانه ها سخن به میان می آید، معمولاً "نقل قولی از یک دانشمند و یا یک فعال و علاقمند محیط زیست ذکر می شود که از شرایط ناپایدار صحبت می کند. حتی شعار ناشران این کتاب هم «رسیدن به پایداری» است. چرا در سالهای اخیر مفهوم پایداری اهمیت زیادی پیدا کرده است؟ یک دلیل آن است که این مفهوم، فراتر و محکمتر و پر قدرت تر از مفهوم ساده ای چون «دوستدار محیط زیست بودن» می باشد. عدم توجه به محیط زیست پیشینه طولانی دارد و هنوز هم در برخی چرخه ها مورد پذیرش می باشد، اما عامیانه گفته می شود که شما به این امر توجه ندارید آنچه را که انجام می دهید، ناپایداری است و در واقع در حکم پذیرش این مطلب است که شما از نظر عقلانی و فکری ناهماهنگ و ناسازگار هستید. البته مطلب ذکر شده نمی تواند یک توضیح کامل انگاشته شود. به هر حال، واژه پایداری تا دهه ۱۹۸۰ یعنی ۲۰ سال پس از شروع فعالیت جنبشهای معاصر محیط زیست به ندرت شنیده می شد.

مفهوم پایداری به صورت جدید و تازه آن، اولین بار از سوی مرکز مشاوره جهانی کلیساها^۳ در سال ۱۹۷۴ به کار برده شد (۱). این واژه از سوی فعالان محیط زیست غربی در واکنش به اعتراضهای گسترده جهانی در زمینه نگرانی از محیط زیست در شرایطی پیشنهاد شد که افراد

1 - Groucho Marx

2 - Sustainability

3 - World council of churches

بسیاری در گوشه و کنار جهان از فقر و محرومیت رنج می‌برند. مفهوم توسعه پایدار هم بعداً^۱ از سوی اتحادیه بین‌المللی حفظ طبیعت و منابع طبیعی^۲ در سال ۱۹۸۰ وضع شد (۲).

پایداری و توسعه پایدار سرانجام در سال ۱۹۸۷ از اهمیت و اولویت برخوردار گردید، هنگامی که کمیسیون جهانی محیط زیست و توسعه سازمان ملل، به ریاست نخست وزیر پیشین و بعدی نروژ، یعنی گرو هارلم براندت لندن^۳ تشکیل شد و گزارش خود را با عنوان «آینده مشترک ما» منتشر کرد (۳). پیشنهاد محوری این سند که عموماً^۴ از آن به عنوان گزارش براندت لندن یاد می‌شود، روش تنظیم و تعدیل گستره و دامنه تقاضاهای رقابتی برای حفاظت زیست محیطی و توسعه اقتصادی از طریق رهیافت جدید بود یعنی توسعه پایدار. که آن را اینگونه تعریف کردند برآورد نیازهای نسل حاضر بدون آسیب رساندن به توانایی نسلهای آینده به منظور برآوردن نیازهایشان (۴). آنها اشاره کردند که توسعه پایدار برابری توأم بین و درون نسلها است.

شعار «توسعه پایدار» بلافاصله از سوی دولتها و نهادهای بین‌المللی به کار گرفته شد. در کنفرانس محیط زیست و توسعه سازمان ملل (UNCED) که در سال ۱۹۹۲ در ریودژانیرو برگزار شد، رهبران سیاسی جهان پشتیبانی خود را از تحقق این هدف اعلام کردند. هرچند، چشم انداز چنین پشتیبانی هماهنگ سیاستمداران، سبب بروز تردید در میان برخی طرفداران محیط زیست شده است بگونه‌ای که توسعه پایدار، را مفهومی بی‌معنی پنداشتند. افراد گوناگون این واژه را به شیوه‌های مختلف به کار می‌برند. برخی بر توسعه از طریق رشد اقتصادی و برخی بر پایداری از طریق حفاظت محیط زیست تأکید می‌کنند.

برخی طرفداران محیط زیست اظهار داشته‌اند که توسعه پایدار یک تناقض است و می‌تواند به عنوان پوششی در زمینه تداوم تخریب طبیعت به کار رود (۵). در یک سوی مناقشه، برخی اقتصاددانان نیز که می‌گویند توسعه پایدار دید بسیار محتاطانه‌ای نسبت به آینده دارد، زیرا رشد اقتصادی را فدای توجه بیش از حد به کاهش منابع طبیعی می‌کند. مدافعان این نظریه معتقدند که عدم توافق در مورد توسعه پایدار بیانگر بی‌معنی بودن آن نیست. در عوض یک «مفهوم قابل بحث» مانند آزادی یا عدالت است که بیشتر مردم از این اهداف یعنی رسیدن به آزادی و عدالت پشتیبانی می‌کنند، اما در مورد آنچه که واقعاً^۶ تشکیل دهنده آزادی یا عدالت است متفق القول نمی‌باشند (۶). گاهی اوقات از سوی مدافعان محیط زیست اشاره می‌شود که سازشهای ذاتی

1 - International Union for conservation of Nature

2 - Gro Harlem Brundtland

3 - Rio de Janiro

موجود در ترکیب پایداری با توسعه قیمتی است که لزوماً باید پرداخت تا مفهوم پایداری وارد جریانات سیاسی شود.

پایداری و برابری

موضوع پایداری تنها مربوط به «رویای محیط زیست و رشد» نیست. کمیسون براندت لند از مفهوم توسعه پایدار استفاده کرد تا به این مبحث متضاد که از اوایل دهه ۱۹۷۰ شروع شده بود پایان دهد. هرچند پایداری به عنوان یک موضوع احتیاط آمیز و ملاحظه کارانه بیان می شود، حتی به صورت عقل سلیم - یعنی نباید اساس وجود و هستی خود را تخریب کنید. اما در حقیقت بیشتر به موضوع برابری می پردازد. مباحث مربوط به پایداری باید بر اساس الزامات اخلاقی و توجه به نسل آینده باشد - نه تنها منافع شخصی یک جمله کلیدی که در گزارش براندت لند اشاره شده است به این صورت می باشد: حتی توجه کم به پایداری فیزیکی مستلزم توجه به برابری اجتماعی بین نسلهاست، توجهی که از نظر منطق باید تا برابری درون هر نسل هم توسعه پیدا کند (۷). از این راه، منظور گزارش براندت لند از توسعه پایدار، همان برابری بین نسلها و برابری درون نسلهاست. ادغام این دو نظر با یکدیگر یک شاهکار سیاسی بود. از اواخر دهه ۱۹۶۰ که جنبش طرفداران محیط زیست شروع شد، چپ گرایان و نمایندگان کشورهای در حال توسعه بارها طرفداران محیط زیست را به دلیل نظریات آنها در مورد "بمب جمعیتی" و "محدودیتهای رشد" و عدم توجه به گرفتاریهای فقرا مورد حمله و اتهام قرار می دادند. آنها نظریه محدودیتها را به عنوان پوششی جهت این مباحث سنتی محافظه کارانه می دانستند یعنی ثروت آنقدر کم است که نمی توان در آن سهمید به عبارت دیگر یعنی یک توجیه ساختگی برای نابرابری.

مالتوس^۱ و مارکس^۲

پیشینه تاریخی این دیدگاه، نقد مارکس بر نظریه مالتوس از اواخر قرن ۱۸ بود. مالتوس اظهار داشته بود که رشد کنترل نشده جمعیت در میان فقرا بدین معنی است که ثروت نمی تواند به طور یکسان توزیع شود، یعنی همان گونه که برخی موافقان انقلاب فرانسه می خواستند. تعداد فقرا به

1 - Malthus

2 - Marx

سرعت افزایش می‌یابد تا هر گونه مازاد را مصرف کنند و در این صورت همه به سطح زندگی معیشتی می‌رسند.

مارکس و انگلز^۱ عقیده داشتند که نظریه مالتوس نادرست است و تنها توجیه کننده نابرابری‌ها است. فقرا نیز می‌توانستند همان "محدودیت‌های اخلاقی" را علیه خانواده‌های بزرگ فرا بگیرند که به وضوح ثروتمندان را از ورود به فقر نگه داشته بود. مهمتر اینکه، آنها می‌گفتند که مفهوم مالتوس از محدودیت‌های طبیعی، ظالمانه و محافظه کارانه است. این گفته ناعدالتی اجتماعی را توجیه می‌کرد و به پتانسیل پیشرفت علمی و فنی توجه نداشت.

عجیب اینکه، امروزه اقتصاددانان طرفدار بازار آزاد هستند که عقیده مارکس و انگلز را در زمینه رشد و پیشرفت منعکس می‌کنند. در دهه ۱۹۹۰، طرفداران محیط زیست، گزارش براندت^۲ لند را به صورت برابری درون نسلیها و برابری بین نسلیها در نظر گرفتند. با استفاده از مفهوم "فضای زیست محیطی"^۳، بسیاری از طرفداران محیط زیست هم اکنون معتقدند که در مورد پایداری مردم کشورهای صنعتی باید مصرف سرانه منابع را تا حدی کاهش دهند تا همه افراد جهان بتوانند به طور نامحدود از آنها استفاده کنند.

تعریف پایداری

اقتصاددانان محیط زیست، پایداری را بر اساس «عدم کاهش سرمایه» تعریف می‌کنند. این بحث وجود دارد که ما در حال حاضر در حال مصرف و تخلیه "سرمایه طبیعی" زمین هستیم و همانطور که هرمان دالی^۴، اقتصاد دان سبز، اشاره کرده است. با جهان به گونه ای رفتار می‌کنیم که گویا یک تجارت در زمینه نابودی است (۸). هرچند که در این زمینه توافقی وجود ندارد که کدام فناوری در حال توسعه، سرمایه انسانی و ساخت بشر را جایگزینی سرمایه طبیعی می‌کنند، و اینکه محدوده عدم مصرف سرمایه طبیعی باید تا کجا باشد. نفت یک میلیون بار بیشتر از آن چیزی مصرف می‌شود که به صورت ذخیره وجود دارد. آیا باید به سرعت مصرف خود را یک میلیون برابر کاهش دهیم تا پایدار بمانیم؟

-
- 1 - Engels
 - 2 - Environmental space
 - 3 - Herman Daly
 - 4 - Green economist

حتی تندروترین گروه‌های سبز^۱، به نامعقول بودن آن خط فکری توجه می‌کنند. بحث و مناقشه میان پایداری قوی و پایداری ضعیف آن است که آیا به طور کلی در فرایند مصرف سرمایه طبیعی مانند ذخایر نفت که جایگزین پذیر هستند، باید به صورت مستقیم در جایگزینهای آن منابع مانند انرژی خورشیدی سرمایه گذاری کنیم، یا می‌توان در دیگر اشکال سرمایه مانند آموزش و تحصیلات سرمایه گذاری کرد. بحث دیگر هم آن است که آیا چیزی مانند سرمایه طبیعی حیاتی وجود دارد که نمی‌تواند از سوی فناوری جایگزین شود، و باید کاملاً "محافظت شود و یا خیر.

خطر و نابرابری دو روی یک سکه هستند.

بحث میان طرفداران محیط زیست و اقتصاد دانان در مورد پایداری تنها در زمینه ظرفیت پیشرفت فناوری به منظور جایگزین شدن منابع طبیعی نیست. بلکه به خاطر درک ناکافی از محیط زیست طبیعی و ظرفیتهای علم و فناوری آینده برای رویارویی با مشکلات است، بحث آنها بیشتر در مورد چگونگی برخورد با خطرات نامحدود است. اقتصاددانان تمایل دارند، که این خطرات را در محاسبات خود به صورت حد متوسط و میانگین بیان کنند و بدترین احتمالات را در آنها بگنجانند. وقتی که ممکن است شرایط، از حد مورد انتظار آنها بدتر شود، از این احتمال هم صرف نظر

می‌کنند، به طوریکه تمایل می‌یابند تا دیدگاههای دارای خطر را در مورد آینده محیط زیست حذف کنند. در عوض، طرفداران محیط زیست، نتایج بد و نامطلوب حاصله را برجسته و پیشنهاد می‌کنند که تلاش‌های بیشتری صرف کرد تا از آنها پرهیز شود.

نوعی تشابه میان دیدگاه دارای خطری که اقتصاد دانان در مورد آینده در نظر می‌گیرند و عدم پشتیبانی آنها از مساوات طلبی^۲ در حال حاضر وجود دارد. هر دو نتیجه بیش مطلوبیت‌گرایی^۳ هستند که زیربنای اقتصاد است و تفاوتی میان خطر ناشی از نتایج بسیار بد در مورد برخی افراد در حال حاضر و یا هر فردی در آینده نمی‌گذارد. بخش اعظم طرفداران فعال محیط زیست بیشتر تمایلات چپ دارند، یعنی اینکه نوعی هماهنگی واقعی بیشی در علاقه آنها در زمینه برابری با نسلهای آینده و برابری درون نسلها وجود دارد. با بررسی نظریات فیلسوف جان راولز^۴، استنباط

1 - Most radical Greens

2 - Egalitarianiser

3 - Utilitarian

4 - John Rawls

می شود که تنش های شدیدی میان مبنای مطلوبیت گرایی اقتصادی و عقیده پایداری در مورد برابری درون و بین نسلها وجود دارد.

همچنین، اعتراض آزادانه به محدود کردن میزان مصرف هر فرد تنها زمانی به کار می آید که نظریه جان لاک^۱ فیلسوف را در مورد حقوق مالکیت خصوصی پذیرفته شود. یعنی استفاده من از منابع طبیعی لطمه ای به تو وارد نمی سازد، زیرا به اندازه کافی برای تو وجود دارد. اگر در جهانی با وجود محدودیتهای زیست محیطی زندگی می کنیم، این نظر دیگر جایگاهی ندارد. منابع باید به گونه ای توزیع و استفاده شود که از آنها در حال و آینده به اندازه کافی برای همه باقی بماند.

بدین ترتیب، پایداری نظریه ای است که تا حدودی با سوسیالیسم^۲ نقاط مشترک دارد. از قضای روزگار، مفهوم و محتوای پایداری در دهه ۱۹۹۰ در برنامه های سیاسی مورد پذیرش قرار گرفت، یعنی دقیقاً همان زمانی که فلسفه های سیاسی کلاسیک که می توانستند از این موضوعات پشتیبانی کنند (یعنی سوسیالیسم دموکراتیک و دموکراسی اجتماعی) دور انداخته شدند.

ریچارد نورگارد^۳، اقتصاد دان اکولوژیکی، عنوان کرده است که مفهوم توسعه پایدار در واقع آغاز شکاف در باور عمومی فرهنگ غرب به نظریه ای بود که در دو قرن گذشته اعتقاد زیادی به آن داشت، یعنی ایمان به پیشرفت و توسعه. هنگامیکه مردم به پیشرفت ایمان آوردند، در مورد توجه به محیط زیست، به خاطر فرزندان و نوه های خود نگرانی نداشتند. پیشرفت به صورت سلطه بر طبیعت در نظر گرفته شد. مردم می پنداشتند که پیشرفت علم و فناوری، از طریق افزایش سلطه انسان بر طبیعت، وابستگی ما را به آن کاهش می دهد. در سالهای اخیر، ایمان به توانایی بشر جهت برتری موفق بر طبیعت و یاحتی کنترل جمعی بر سرنوشت خود، کاهش یافته است.

آیا پایداری شبیه سوسیالیسم خواهد بود؟

اعتقاد بر این است که بحث حاضر در مورد پایداری بخشی از بازبینیهای گسترده تر بسیاری از ارزشهای نوگرایی است که از زمان جنبش روشن فکری به ما رسیده است. نظریات جنبش روشن فکری بود که خوش بینی های فرهنگ غرب را نسبت به علم و پیشرفت برانگیخت. تا مدتها، این

1 - John Locke

2 - Socialism

3 - Richard Norgaard

گونه خوش بینی به تنهایی وجود داشت. تنها در چند دهه گذشته است که بحثهای گسترده ای در مورد توجه ما به توسعه رخ داده است.

هرچند، جنبش زیست محیطی در بردارنده بسیاری از ارزشهای غربی قبل از جنبش روشنفکری است، که دیگران از آن استفاده می کنند، یک رابطه دو سویه و متناقض با نوگرایی دارد. پرداختن به برابری که نقطه مرکزی نظریه پایداری است، از ارزشهای انقلاب فرانسه ناشی می شود. مفهوم پایداری، گسترش نوعی الزام و تعهد به یک اصلاح اجتماعی بزرگ است که جنبش روشنفکری در دنیای غرب موجب آن شد، بنابراین پایداری، خوش بینی اجتماعی جنبش روشنفکری را با ناامیدی از ابزار پی گیری اهداف، ترکیب می کند.

اولریش بک^۱ و آنتونی گیدتر^۲، که هر دو جامعه شناس هستند، اظهار داشته اند که در دوره نوگرایی انعکاسی (غیر ارادی)^۳ به سر می بریم و نوگرایی خود را در معرض همان انتقادی قرار داده است که در مورد جامعه قبل از صنعتی شدن وجود داشت. هرچند، جنبش جامعه شناسان بیشتر مربوط به کنترل آگاهانه نژاد بشر بر سرنوشت تاریخی خود است تا اینکه اجازه پیشروی ناآگاهانه توسعه سرمایه داری را در آینده بدهد.

سوسیالیسم در تلاش خود جهت تغییر آگاهانه جدید و ایجاد یک جامعه جدید ناموفق ماند. نظریه مربوط به موقعیت در عرصه پایداری بیانگر آن است که این بار می توانیم سرنوشت خود را آگاهانه در دست بگیریم. تلاش در جهت رسیدن به پایداری در واقع تعیین دست کم یک هدف جاه طلبانه مانند هر کدام از اهداف جنبش روشنفکری و پوسوسیالیسم است.

ژان لوک گدار^۴ یکبار گفته است که هرچند موافق است، اما هر داستان یک آغاز، یک بدنه و نیز یک پایان دارد و فکر نمی کند که لزوماً باید به همین ترتیب قرار گیرد. اما به منظور توصیف داستان پیچیده اندیشیدن در مورد پایداری به نظر من بهترین راه بازگشت به آغاز است.

1 - Ulrich Beck

2 - Anthony Giddens

3 - Reflexive modernization

4 - Jean- Luc Godard